

מוסוליני: רגעים לפני הוצאתו להורג, 1945
— יודע רפואה

להטרידו. ב-1942 גילה סר אלדו קאסטלני אצל מוסוליני לא רק אולקוס חמור, אלא גם הוכחות להימצאות אמבות וגודש של תולעים. טיפול בתופעה אחרונה זו גרם למוסוליני לפלוט את תולעת-הקיבה הגדול לה ביותר שקאסטלני ראה מימיו. "תולעת פאשיסטית היפרטרופית" — כך הגדיר זאת בספרו חיידיקים, אנשים ומלכים.

ראש מגולח

ולסת בולטת

רופאו האישי של היטלר, פרופסור מורל, בדק את מוסוליני באביב של שנת 1943 ודיווח על "לחץ-דם נמוך", תשישות של העצבים ומעיים חלשות. דיעה זו הכעיסה את גבלס, שהטיח בפניו: "זה בדיוק מה שיש לכולנו". התעמולה הטוטאלטרית — וגם זו היא דמוקרטית — מסוגלת להחניף למנהיג ולהונות את הציבור באמצעות בחירה ו- הפצה של תמונות שבערותן ניתן ליצור תדמית מסולפת. זו היתה תדמיתו של מור סוליני בחוצות רומא. ברלין וטוקיו: חוק ותקיף, שהאתלטיה והגבריות שלו הודגשו באמצעות ראשו המגולח ולסתו הבולטת. אפילו מומחה רישמי כמו סאמר וולס, שר היה מצוייד בכל המידע שיכול היה מישר-רד"החוץ האמריקאי ללקט ולספק, כששימש שליחו של הנשיא רוזבלט לאיטליה ב-1940, וזעזע מהבהול הקיצוני שבין תדמיתו של מוסוליני לבין המציאות. בספרו עת ההכרעות הוא כותב: "ההתרשמות הראשונה שלי היתה של הפתעה עמוקה מהופעתו של מוסוליני. באינספור פעמים שראיתי אותו בסרטים, ובתיאורים הרבים שקראתי אודותיו, יצרתי לעצמי תדמית של אישיות אקטיוויית, מהירת-תנועה ו- חיונית מאד. האיש שראיתי מולי נראה מבוגר ב-15 שנה מ-56 שנותיו. הוא היה כבד-תנועה וסטאטי יותר מאשר חיוני. הוא נע בתנועות פיליות, כשכל צעד תלבע ממנו מאמץ. הוא היה כבד ביחס לגובהו ובמצב של מנוחה נפלו פניו בקפלי בשר. שערו המגולח היה בצבע לבן-שגלגל."

מוסוליני התחיל להתנוון בתקופת הסכם מינכן, בספטמבר 1938, כאשר לראשונה מאז יולי 1914 נעו השלום המילחמה על כפות המאזניים. ייתכן שמתוך פאניקה הוא הטיל את עצמו לצד השלום. בספטמבר 1939, כאשר הפתיחה במילחמה היתה בלתי נמנעת, הוא לא ששה שום מאמץ להתי-ערב.

תיק רפואי

חשאי

אדוקף היטלר יכול היה לקוות רק בקושי רב, שניתן לעשות משהו כדי להפריך את השמועות על כך שגם הוא לקה בפגיעה עגבתית במערכת העצבים שלו בבגרותו. ריינהרדט היידריך, סגנו של היידריך הימלר במישטרה החשאית ובריגול-הנגדי

הגרמני אסף תיק של תעודות שהכיל 26 עמודים על מצב בריאותו של היטלר. הן מקורות לדור"ח זה לא צויינה, ולפיכך לא ניתן לבדוק את אמיתותם, אלא ישקשה להתעלם לחלוטין מההוכחות. הימלר עצמו הראה את התיק לאיש אמונו פליכס קרס-טן בדצמבר 1942, וזה האחרון פירסם את הפרטים שהיו בו כמה שנים אחרי תום המלחמה העולם השנייה. ככל הנראה חלה היטלר בעגבת בנעוריו ולא הצליח להחלים ממנה לחלוטין. תלונות על נדודי-שינה, כאבי-ראש ומצבי סחרחורת, ושהשמיע ב-1937 וב-1942, יכלו להצביע על אבחנה של "שיתוק עגבתי מתקדם". שתי פיסות נוספות של מידע מסבירות מדוע אוזרה העגבת בתיק הרפואי החשאי שלו.

רופאו האישי של היטלר, הפרופסור מורל, היה ממונה על מירפאה למחלות-מין בברלין. לאור ניסיונו הרפואי הוא יכול היה לאבחן סימני עגבת במקום שרופאים אחרים לא היו מצליחים לעשות כן. ל- היידריך היו האמצעים כדי להבטיח לעצמו העתקים מהערתו ורישומיו של מורל ו- יכולה היתה להיות לו גישה להוכחה בלתי-ישירה נוספת. הקאנצלר האוסטרי, קורט שאושינג, שהוזמן אל היטלר בפרברואר 1938, העיר הערה מוזרה לפני ושיעוב: "מוטב היה שוואגנר-יונג היה עושה מסע זה במקומי".

ואגנר-יונג היה רופא-עצבים אוסטרי נודע, שהיה הראשון שהשתמש בחיידקי מלריה לטיפול בשיתוק עגבתי. אם עגבת במערכת העצבים היתה אבחנה משוערת מתקבלת-על-הדעת, שהוצאה מ- כלל אפשרות עד לשנת 1942, הרי ש- מאורעות מאוחרים יותר חיקו אותה. אצל היטלר התפתחה רעדה בידו וברגלו השמאי ליות; הוא גרר את רגלו השמאלית והילך-כו נעשה כבד. במארס 1942 נבהל גבלס מהמידה בה הודקן היטלר והפך אפור, אך

הימלר: התצלום האחרון מימיו וחלשלו

יחס שניוניים אלה להרדה בגלל המערכת עם רוסיה. גרינג סבר שהיטלר הודקן ב-15 שנה במהלך חמש שנות המלחמה. בחורף האחרון של המלחמה התקפה ה- זכרון החריף של היטלר ותפיסת המאורעות שלו נחלשה.

מבט מוזר

וקשה

ב היטלר נתגלו סימנים רבים של סינדרום מחלת פרקינסון — החלשת התנועה, נוקשות, רטט של הגפיים וכובד תנועה. גורמי שיתוק, שתוארו על-ידי הד"ר גיימס פרקינסון בשנת 1817, מופי-עים בדרך כלל בעשור השישי של החיים, בעיקר אצל גברים. אין גלויים לכך סימנים של ריפיון שכלי — דבר העשוי להר-ביל למחשבה שהיטלר סבל ממחלה אחרת. אחת הצורות של מחלת פרקינסון יכולה להופיע בעקבות מחלות אחרות, כמו מח-לת-השינה. ניתן לאבחן אותה באמצעות תופעות-ליוואי כמו אדישות שכלית הדיכ-און, בצירוף תנועות אופייניות של כדורי העין, כאשר החולה מסתכל קדימה נשא-רות עיניו קבועות או מופנות פנימה. אחד המאפיינים המפתיעים בהיטלר, ש-

ושליטתו בה נחלשו. זאת, על כל פנים, היתה דעתו של השגריר האמריקאי ב-איטליה, ששוחח עם מוסוליני זמן קצר לפני שזה נפגש עם צ'מברלין, דאלאדיה והיטלר, בשיאו של משרב צ'כוסלובקיה בספטמבר 1938. כמה חודשים אחר כך הצהיר השגריר הצרפתי באיטליה, כי מור סוליני נמצא, "בתקופה של דעיכה איגטי לקטואלית". למפקד המישטרה האיטלקית לא היו ספקות באשר למוסוליני; הוא אמר לשר-החוץ צ'יאנו, כי על הרוציה לקבל טיפול נגד עגבת.

מעולם לא הוכח כי מוסוליני לקה בעג-בת של מערכת העצבים המרכזית. הרישור-מים של מיכאני וסרמן שנערכו לו כוללים רק מדגמיר, מבלי שצויין או אוזכר בהם משהו בקשר לבדיקת נוזל עמוד-השדרה שלו. לפני מלחמת העולם השנייה נבדק אחד מדגמיר-הדם של מוסוליני בשתי מע-בדות נפרדות בלונדון והתוצאות היו שליל-יות — לא נמצא כל סימן לעגבת. אחרי שחולץ ממעצרו בידי בנות-הברית, על-ידי הנאצי אוטו סקורצני, ונלקח לגרמניה ה-יה תה גם תוצאת בדיקת-הדם הנוספת שנע-רה כה לו או שלילית.

יתרת ההיסטוריה הרפואית של מוסור-ליני היתה שכיחה למדי. בשנת 1925 הוא הקיא דם וסימפטומים של אולקוס הוסיפו

של החולה במרחב ובזמן. "כישוריו הנפ-שיים היתרדרו, וזיכרונו נבדל בו. הוא היה מביע דיעה, וחזרו בו ממנה למחרת היום. קורבנות של ליקוי זה ממלאים את הפע-רים הנוצרים בזיכרונו באירועים דימיור-ניים — תופעה מסוכנת במיוחד אם החולה הוא אדם בעל סמכות של שליט יחיד, ה-ר תובע היענות מיידיה לכל ושיגעונוותיו.

את התודשים האחרונים לפני מותו, ש-י אירע ב-1938, התייחה שחקנית-הקולנוע זאיא גאבור הצעירה, שהעריכה אותו הע-רבה רבה ומאוחר יותר זכרה את יחסיהם בחיבה עמוקה.

תולעת

פאשיסטית

ב נימו מוסוליני היה פחות בר-ימול מאתאטורק. בשנת 1905, בגיל 25, חלה בעגבת. באותה שנה הצליח עדיין חידק המחלה לחמוק מהמיקרוסקופים ה-קנונוציונאליים ומטכניקות הויזוי המד-עיות. רק שנה אחר-כך, ב-1906, תיאר וסרמן בדיקת-דם באמצעותה ניתן לאבחן את קיום המחלה במעבה. הטיפול ה-ספציפי במחלה הומצא על-ידי פאול אר-ליך רק בשנת 1910.

בימים ההם, כטרם נמצא הטיפול המוק-דם הראוי, היה הרופא נאלץ בעל כורחו להיות עד להתפשטות העגבת הלאטנטית (החבויה) למוח, לעמוד-השדרה ולאברים אחרים. "אם אתה מזהה עגבת — אתה יודע רפואה", אמר פתגם עתיק. העגבת נחשבה כאפשרות שיש לקחתה בחשבון וסטודנטים לרפואה נדרשו להיות חשדניים וסקפניים לגבי כל סימפטום ושיכול היה להצביע על קיומה של מחלת איזמה זו.

הסימנים השונים של השפעת העגבת על מערכת העצבים ניתנים לאבחנה ב-בדיקה פיסיוולוגית, והחלים שסבלו מהפ-רעות אלה ספקו הזדמנות מצויינת לבחון את כישורי האבחנה של סטודנטים לרפ-ואה. למעשה, הסימנים החיוניים של ה-עגבת ניכרים פחות והשינויים החריפים במצבו הנפשי של החולה הם המספקים את החשד הראשון. יחד עם זאת: כושר שיפוט ירוד, שיכחה ואיבודן זיכרון, שינוי יים רגשיים ותעתיעי-שווא אינם מוגבלים לעגבת דווקא; הם יכולים להתפתח גם אצל הלוקים במחלות אחרות. הם יכולים להיווצר גם אצל פצועי-ראש, תקופה ארו-כה אחרי הפציעה וגם כתוצאה ממצבים של עורף אלכוהול או חוסר ויטמינים.

אפילו רדנים אינם יכולים להשיג את כל הנחונים על עברם וניסיונות משוכל-לים ומשופרים להבטיח סודיות בכל הנוגע לבריאותם של מנהיגים עלולים דווקא ל-יצור שמועות ולעורר ספקולציות לא רק במישטרים המוקראטים אלא גם במישטרים אוטוקראטיים. בשנת 1939 היה כבר יסוד לחשד, כי מוסוליני נגוע בעגבת של מע-רכת העצבים. התמצאותו בשפה האנגלית

היטלר בימי המלחמה מבט היפנוטי